

**Info om
Marsvin
&
Svenska
Marsvinsförbundet**

Marsvin som husdjur

Marsvin är trevliga husdjur, men precis som alla andra djur så kräver de rätt skötsel för att må bra. Oavsett vilket djur som man funderar på att skaffa så måste man alltid i förväg tänka över om man har plats och ekonomi för att ge djuret ett gott liv. Lika viktigt är också att fundera över vilket djurslag som passar bäst för just dig och din familj. Här hittar du information om marsvin och hur de ska skötas. Förhoppningsvis kan du också finna svaret på om marsvin är rätt husdjur för dig.

Att ha marsvin

Marsvin är sociala och pratglada djur som lever i grupp. De blir ungefär 5-8 år gamla och väger som fullvuxna runt 1000g. Något av det absolut viktigaste för att de ska må bra och bli trevliga och harmoniska husdjur är att de få bo tillsammans med ett eller flera andra marsvin.

Precis som med alla djur så blir marsvin vad man gör dem till. De kan bli väldigt tama och roliga djur som kommer springande när du lockar på dem och gärna ligger och myser med dig om de får chansen. Ett rykte som förföljer marsvinen är att de är tråkiga burdjur som inte gör speciellt mycket, vilket också är sant om de inte sköts på rätt sätt. Om man låter marsvin leva ensamma i en liten bur utan så mycket mer inredning än en matskål, kanske i ett tillstängt rum utan mer kontakt med människor än den stund på dagen då det kommer mat. Då blir de marsvinen såklart inga "roliga" djur. Å andra sidan, marsvin som bor i en mer stimulerande miljö, i ett rum i huset där de ofta får kontakt med människor, som får komma ut på golvet lite då och då och springa, som får vara med i tv-soffan om kvällarna o.s.v. De marsvinen blir också kontaktsökande och underhållande husdjur.

En annan vanlig uppfattning är att marsvin är barndjur. Visst har marsvin ett milt temperament och fungerar bra ihop med barn. De försvarar sig inte genom att sparkas och bitas och är oftast lugna i famnen. Men det finns också gott om bevis på att människor i alla åldrar kan finna stor glädje i de små djuren. Överhuvudtaget är det viktigt att det alltid finns en vuxen som har ansvar och intresse för marsvinen. De måste få samma skötsel, även om barnen tröttnar.

Att skaffa marsvin

Marsvin kan man skaffa från zooaffär, omplaceringshem eller uppfödare. Seriösa omplaceringshem och uppfödare kan visa sig ovärderliga både under den första tiden och för resten av marsvinens liv om någonting skulle hända eller när frågor dyker upp. Hos många uppfödare kan du också få träffa föräldradjuret.

Hanar eller honor?

Om man bara vill ha två marsvin till sällskap spelar det ingen större roll vilket kön man väljer. Hanar är möjligen lite mer framåt och av naturen nyfiknare än honorna, även om honor också kan vara väldigt framåt och nyfikna av sig. Hanar är dock svårare att hålla i flock om fler än två. Det innebär att om man vill ha fler hanar än två är det bättre att skaffa ytterligare ett par i en egen bur, istället för att försöka sammanföra flera hanar tillsammans. Hanar och honor skiljer sig annars inte speciellt åt i behov eller lukt.

Två vuxna hanar kan ibland vara svåra att sätta ihop men en äldre hane som sätts med en ung hane är sällan något problem. Honor brukar vara relativt okomplicerade att sätta ihop med andra honor oavsett ålder och går också att hålla i större grupper.

Okastrerade hanar och honor ska däremot aldrig bo permanent ihop! Det är dock möjligt att kastrera en hane för att ha ihop med en eller flera honor. En kastrering innebär däremot inte att hanens beteende gentemot andra hanar ändras. En kastrering är inte heller ett riskfritt ingrepp. Vänd dig till en kunnig smådjursveterinär.

Vilken ras?

Marsvinsraserna skiljer sig lite åt temperamentsmässigt. Vissa raser anses generellt lugnare medan andra påstås vara mer aktiva och påhittiga. Men framför allt är det väldigt individuellt och det säkraste är förmodligen att se till att få träffa marsvinen innan köp om man är ute efter ett speciellt temperament. Är man osäker på vilken ras man tycker bäst om är utställningar ett jättebra ställe att ta reda på det på. Där finns alltid många olika raser och varianter presenterade och det är dessutom ett utmärkt tillfälle att få kontakt med uppfödare av de raser som man är intresserad av.

Foder

Hö

Hö är marsvinens basföda och ska utgöra 80% av marsvinens dagliga kost. Torrt och väldoftande hö skall därför alltid finnas i buren. Marsvin har snabb ämnesomsättning och ett långt tarmsystem som behöver hållas igång. De är byggda för att äta foder med lågt energiinnehåll och att istället äta nästan dygnet runt. Dessutom är det framför allt det ständiga höätandet som nöter tänderna så att de hålls lagom långa.

Under sommarhalvåret kan fri tillgång på grovt gräs ersätta höet (som är torkat gräs). Men då hö innehåller mindre vatten än gräs måste marsvinen äta betydligt mer gräs än hö för att få i sig det som de behöver. Man bör därför ge hö även under sommaren, som ett komplement till gräset.

Servera höet på burgolvet, inte upphängt eller i höhack. Marsvinen ska stimuleras att äta mycket hö, och inte behöva jobba för att få tag på stråna. Eftersom att de spenderar en så stor del av sin vakna tid med att äta är det viktigt att det kan göras på ett så naturligt och skonsamt vis som möjligt. Marsvin är byggda för att beta från marken och munnen sitter riktad mot undersidan.

Genom att ofta ge nytt hö i tussar blir det mindre spill och nertrampat hö att slänga. Det ska dock alltid finnas hö i buren, ge alltså inte så små portioner att det hinner helt ta slut mellan utfodringarna.

Grönsaker

Precis som människor kan marsvin inte tillverka eget c-vitamin och behöver därför dagligen få det genom födan. Det vanligaste är att ge c-vitaminrika grönsaker. De flesta marsvin älskar grönsaker! C-vitaminbehovet är runt 10mg/dag för ett vuxet marsvin, vilket inte är mer än att det enkelt går att tillgodose genom grönsaker. Bra grönsaker t.ex. är vit- (30g) och grönkål (10g), broccoli (15g), paprika (10g) och persilja (5g). Siffrorna inom parantes är ett ungefärligt mått på hur lite man behöver ge för att uppfylla det dagliga c-vitaminbehovet hos ett marsvin som väger 1000g. Självklart kan man ge betydligt mer än mängderna som angivits. När det finns att tillgå uppskattar marsvinen också grönt utifrån, såsom gräs, maskrosblad och klöver, som då kan ersätta en stor del av grönsakerna. Även kvistar från fruktträd är nyttigt och bra för tänderna.

Avokado och lök ska inte ges till marsvin eftersom det är giftigt för dem. Stora mängder päron och isbergssallad kan ge diarré och därför ska man ge det i måttliga mängder. Gurka och sallad innehåller mest vatten men är väldigt uppskattat som godis och kan ges utöver de c-vitaminrika grönsakerna. Även morötter brukar uppskattas men innehåller måttligt med c-vitamin.

Kraftfoder

Växande, dräktiga och digivande marsvin kan behöva kraftfoder, lämpligen pellets, havrekross eller kornkross. Vuxna marsvin kan i många fall bli tjocka av kraftfoder och i de fallen bör man minska på eller ta bort kraftfodret helt. Kligröt brukar också vara mycket uppskattat av marsvinen och är enkelt att göra, blanda kli (vete-, havre- eller kruskakli exempelvis) med vatten, havredryck eller osötad nypon- eller blåbärssoppa. I gröten kan man också hacka och blanda i lite av favoritgrönsakerna.

Vatten

Rent vatten ska alltid finnas i buren och ges enklast genom en vattenflaska med pip som fästs i burgallret. Då håller det sig fräscht mellan vattenbytena. Man kan också ge vatten i skål på burgolvet men det vattnet blir snabbt smutsigt när marsvinen busar runt i spånet och behöver bytas flera gånger under dygnet.

Mineral- och saltstenar

Något som aldrig ska ges till marsvin är mineral- och saltstenar. De ökar risken för problem med njurar och urinvägar. Marsvinen har inga problem att utan dessa få i sig de ämnen de behöver förutsatt att de får en varierad kost.

Marsvinens bostad

En **marsvinsbur** kan aldrig bli för stor. Enligt jordbruksverkets minimumregler (DFS 2005:8 Saknr. L 80) ska buren vara minst 0,3m² och ingen sida kortare än 40cm. Till två marsvin bör man dock åtminstone ha en bur på 100x50cm. Tänk på att små marsvin växer fort, buren som såg jättestor ut de första veckorna efter flytten kan snart tvärtom se liten ut. Köp en bur som passar hela marsvinens liv från början.

Man kan också bygga en egen bur, det blir oftast billigare och man kan själv välja hur buren ska se ut och anpassa den till det utrymme man har till förfogande. Bokhylleburar är vanliga och populära och byggs helt enkelt av en bokhylla (t.ex. Ikeas Billy) som man lagt med baksidan neråt, mot golvet. Insidan kläs med vaxduk eller plastmatta. Vill man få upp den från golvet kan man, utan att inneha några omfattande snickarkunskaper, skruva fast en tjockare träskiva i botten och i den fästa ett par ben. Eller så kan man bara placera den på en stadig bänk.

Burens placering

Buren ska placeras i ett rum med dagsljus och skyddas från drag. Den får gärna stå på ett bord eller på annat sätt komma upp en bit från golvet. Marsvin gillar att ha koll på sin omgivning och kommer närmre dig om de inte bor på golvet. De tycker om att vara i centrum och buren får gärna stå i ett rum du vistas i ofta.

Marsvin får inte hållas i temperaturer som understiger 0°C. De kan inte få vinterpäls utan ska bo inomhus under vinterhalvåret. Om vädret tillåter kan de däremot bo utomhus under de varmare sommarmånaderna förutsatt att de har en bra bur som skyddar mot vind, regn och solsken. Marsvin är väldigt känsliga för värmeslag och dör snabbt om de blir för varma!

Bottenmaterial och inredning

I buren ska det finnas ett bra bottenmaterial, exempelvis kutterspån eller toalätt. Det behöver vara ett så pass tjockt lager att det blir mjukt att gå på. Ett lager tidningar underst kan underlätta vid städning, men det är en smaksak. Buren städas åtminstone en gång i veckan, beroende på burens storlek och hur många marsvin som bor i den.

I buren ska det alltid finnas tillgång till rent vatten och hö. Hö som läggs i högar på burgolvet är kanske den bästa selsättningen. Marsvin är från början bytesdjur och vill kunna söka skydd. Det ska därför också finnas gömställen i buren i form av till exempel tunnlrar, hus eller hyllor. En varning dock för hus med små "fönster". Det har hänt ett antal gånger att marsvin försökt tränga sig ut och fastnat!

Skötsel

Tassar och klor

Tammarsvin kan sällan slita ner sina klor själva och därför behöver klorna klippas regelbundet. I klon finns en pulpa med blodkärl, klipp klon ett par millimeter framför denna. Klipp hellre lite och ofta än mycket och sällan, det blir mycket enklare för både dig och marsvinen. Om man är ovan kan det vara lättare att göra om man är två, en som håller i marsvinet och en som klipper, men med lite övning går det lika bra att göra det ensam. Det är viktigt att hålla stadigt i marsvinet och tassens för att inte riskera att det rycker till så att du klipper fel. Välj en klosax för smådjur eller katt när du ska klippa klorna, dessa finns att köpa i de flesta djuraffärer. Klor som inte klipps börjar växa krokigt och orsakar stort obehag för marsvinen.

Marsvinstassar ska vara mjuka och smidiga. De allra flesta marsvin får dock i vuxen ålder hudförhårdnader på tassarna. Om de lämnas kan de växa ut och nästan se ut som sporrar. Då det är just hudförhårdnader så har förstås ingen känsel i dem och man kan klippa bort dem med en vanlig nagelklippare innan de vuxit sig för långa och stora. Risken är annars att marsvinet råkar slita av dem själva vilket kan orsaka mycket smärta. Om man vill kan man fila den sista biten av förhårdnaden med en vanlig nagelfil för att få tassens mjuk och smörja med en fet salva efteråt.

Tass med förhårdnad

Päls

Korthåriga marsvin håller sig oftast utan problem fina i pälsen själva och behöver ingen speciell pälsvård. Vissa marsvin uppskattar dock att bli borstade med en mjuk borste, speciellt under de perioder då de fäller hår. Långhåriga marsvin har en päls som växer hela livet och denna behöver man hålla efter. Marsvinet ska aldrig ha så lång päls att de trampar på den eller riskerar att trassla in sig i den.

Ställer man ut långhår i ras ska pälsen rullas när den är tillräckligt lång för det, för att inte vara i vägen för marsvinet. Klipp pälsen med en vass sax, en slö sax luggar marsvinet, eller en trimmer. Honor kan behöva klippas kortare än hanar runt rumpan eftersom de lätt kissar på sitt släp om det är långt. Då och då kan man kamma igenom pälsen, men om den behöver kammas ofta för att inte tova är den antagligen smutsig eller för lång.

Bad

Marsvin är renliga djur och håller sig i regel rena och fina själva. Ett fåtal bad om året räcker om marsvinen inte ska ställas ut, luktar illa, är smutsiga, har ohyra eller liknande.

Om du badar marsvinet inför rasutställning, tala med din uppfödare om vilka förberedelser som bör göras och vilket schampo som är lämpligast. Annars fungerar de flesta schampon utmärkt. Vattnet ska vara något varmare än fingervarmt eftersom marsvin har högre kroppstemperatur än oss människor. Var och hur man badar marsvinen är en smaksak, prova dig fram till vad som passar dig och dina marsvin bäst. Man kan bada direkt i handfatet under rinnande vatten eller med något annat försiktigt hålla vatten över marsvinet. Det absolut viktigaste vid bad är att marsvinet inte får vatten i nos eller mun eftersom detta kan leda till lunginflammation. Skölj noga ur pälsen för att få bort allt schampo, schamporester kan orsaka klåda och irritera huden.

På rumpan, precis under svanskotan, har alla marsvin en talgkörtel. Framför allt hos hanar, men ibland också hos honor kan denna bli kladdig och behöver då tvättas. Börja med att pilla bort eventuella klumpar och massera sedan in vanligt handdiskmedel. Låt diskmedlet sitta i ett par minuter och skölj ur. Det hela kan behöva upprepas ett par gånger innan talgkörteln är helt ren.

Då marsvinet är rent torkar du det ordentligt med en handduk och fönar det sedan helt. Akta så att du inte bränner marsvinet med hårfönen. Håll en hand mellan marsvinet och fönen eller välj det kallblåsläget på den om möjligheten finns. Sätt aldrig tillbaka blöta marsvin i buren igen eftersom risken då finns att de blir sjuka.

Olika ohyror

Static Lice

Är ett kvalster som lever av marsvinets hud- och pälsavlagringar. De är väldigt små och ser ut som små prickar som sitter fast på marsvinets hårstrå. De samlas oftast runt hakan baken, och på kinderna på marsvinet. De orsakar inget obehag för marsvinet, men är inte så trevliga att ha att göra med. De kan vara svåra att bli av med. Behandlas med ohyre-shampo eller Frontline (finns på Apoteket). I flera Nordiska länder är det inte tillåtet med Static på utställningar.

Pälsätare

Det är ett samlingsnamn för olika kvalster. Den vanligaste är ett gulgrått ca 1 mm avlångt litet djur, som livnär sig på döda hudceller från marsvinet. Pälsätare är snabba och när man delar på marsvinets päls så "springer" de iväg och gömmer sig. Äggen lägger de gärna runt ögon, nos, öron och könsorgan. Marsvin som har mycket pälsätare kliar sig och är i regel glesare i pälsen på de angripna ställena. Behandling för pälsätare är att bada dem i ohreshampo enligt ordination på förpackningen. Ohreshampo hittar du i Zoo-affärer och apotek.

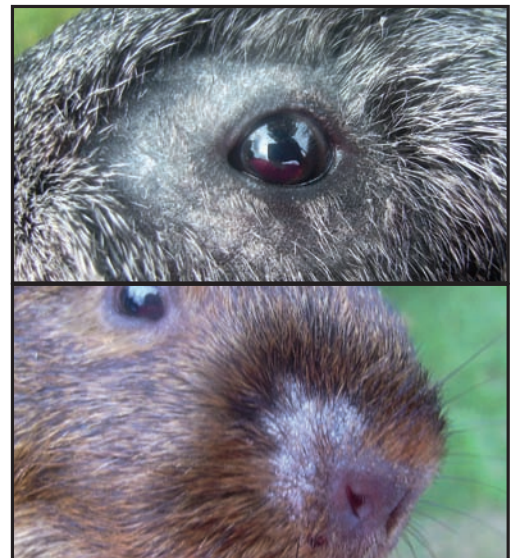
Sellnic

Är en form av skabb. Denna ohyra kan leda till en mycket plågsam död för marsvinet om den inte får behandling omedelbart. Symtomen är mycket kraftig klåda, kala fläckar i pälsen, rodnad i huden och ibland även sår som uppkommer därför att marsvinet kliar och biter sig väldigt mycket. Symtomen brukar bli synliga 3-5 veckor efter smittotillfället.

Om du misstänker att ditt/dina marsvin har sellnic så kontakta veterinär för omedelbar behandling. Behandla också marsvinets burkompisar även om de inte visar några symptom, eftersom de ändå kan vara smittbärare. Det är också viktigt att sanera marsvinens bostad och handdukar o.s.v. vid varje behandlingstillfälle.

Ringorm

Kallas också för revorm, är en svampinfektion. Symptomen är kala fläckar med skorvig hud, främst runt nos, tassar, öron och ögon där pälsen är som tunnast, men kan förekomma överallt på kroppen. Ringorm kan yttra sig både som runda pälslösa ringar, men även som en liten kal fläck runt tex. ett öga. Det kliar och irriterar huden. Pälsen lossnar lätt och marsvinet blir mjälligt. Kontakta veterinär för att få konstaterat om det är ringorm. Veterinären kan skriva ut lämpligt svampmedel. Har man flera djur hemma måste alla behandlas. Ringorm kan drabba både människor och djur, om någon i familjen visar symptom kontakta läkare omedelbart. Sanering av allt som varit i kontakt med djuren, hus, textilier, burar, kammar, skålar osv göras vid vart behandlingstillfälle. Ringorm är mycket smittsamt och det är lätt att man tror att det kan vara något annat än just ringorm så vid minsta misstanke bör veterinär uppsökas och ett skrapprov/odling för att konstatera eller utesluta ringorm.

Loppor & Löss

Är inte så vanligt på marsvin men de kan ändå drabbas av det. Detta är något som är vanligt på sommaren då marsvinen fodras med gräs eller går ute i burar som står på marken. Använd ohreshampo och följ anvisningarna på baksidan av flaskan. Loppor och löss på hund och katt behandlas likadant även hos marsvin.

Informationsmaterial

Svenska Marsvinsföreningen (SMF)

Svenska Marsvins Föreningen ibland förkortat SMF är en förening för alla som är intresserade av marsvin. Föreningen bildades 1983 av ett antal entusiaster främst för att man ville utveckla aveln med rasrena djur. Föreningen drivs helt ideellt och aktiviteterna är helt beroende av medlemmarnas engagemang.

Vår främsta aktivitet är utställningar. Alla marsvin vars ägare är medlem i föreningen är välkomna att delta. I Petklass kan alla marsvin vara med oavsett om de är renrasiga eller inte, i rasdjursklass kan bara renrasiga registrerade djur delta. I föreningen registreras rasrena djur i ett dataregister.

Ett av föreningens mål är att sprida kunskap om marsvin och det gör vi genom att hålla kurser, informera intresserade på husdjursmässor samt utforma skriftlig information.

SMF ger ut en tidning Marsvinsmagazinet (MM) denna ges ut med fyra (4) nummer per år och finns nedladdningsbar på hemsidan. I denna hittar du information från lokalavdelningarna, artiklar och insändare. SMF är uppdelade i olika lokalavdelningar – Polar - Norrort – Svealand - Sydvest.

Med dessa dokument hoppas vi att du fått en liten överblick över vad Svenska Marsvinsföreningen gör och förhoppningsvis kunna ge dig en bra start när du kommer hem med ditt/dina marsvin.

Men kom ihåg att marsvinen är som alla andra individer så det är ditt sunda förnuft som till stor del måste gälla. Det finns inte ett (1) marsvin som är det andra likt.

Har du funderingar eller undrar över något är du naturligtvis välkommen att ta kontakt med någon i föreningen.

Så här blir du medlem i Svenska Marsvinsföreningen

Medlemsavgift

- Medlem, helår 300 kronor, 4 nr av digital Marsvinmagazinet ingår i medlemsavgiften! (januari-december)
- Medlem, halvår: 175:- (juli-december)
- Familjemedlem under 16 år: 75 kronor
- Familjemedlem från 16 år: 150 kronor (året man fyller 16 gäller)
- Bosatt utanför Sverige 300 kronor

- Medlemsavgiften betalas in på postgiro
- 47 43 94-4.

Mer information om Svenska Marsvinsföreningen (SMF) hittar du på följande hemsida:

www.svenskamarsvinsforeningen.se